Veilig & Vertrouwd Sportklimaat

Atletiekunie
Augustus 2023

Atletiekunie

Voorwoord

Als bond zijn we verantwoordelijk voor een *Veilige en Vertrouwde Sportomgeving*. Dit uitgangspunt is nogal wat, want ga het in de praktijk maar eens organiseren. Een *Veilige en Vertrouwde Sportomgeving* zou een hygiënefactor moeten zijn. Als sport hebben we de plicht een voorbeeldfunctie te vervullen en mede richtingbepalend te zijn voor maatschappelijke omgangsvormen.

Normen en omgangsvormen worden in Nederland grotendeels getoetst aan de grondwet, burgerlijk wetboek, tuchtrecht en specifiek binnen de sport door de vele statuten en reglementen van koepels, bonden en clubs. Nagenoeg alles is dus geregeld.

Toch speelt er de afgelopen jaren enorm veel op het gebied van integriteit in de sport, specifiek op het gebied van grensoverschrijdend gedrag (GOG). De maatschappelijke omgangsnormen zijn in beweging, waarbij *hiërarchie* en *afhankelijkheid* kernbegrippen zijn. Met name deze begrippen geven de mogelijkheid om preventief te sturen en GOG te voorkomen. Los van alle reglementen en beleidsstukken zullen we mét elkaar ***willen*** werken aan omgangsvormen die passend zijn, rekening houdend met elkaars situatie en waarbij wederzijds respect voelbaar aanwezig is en begrip voor de uiteindelijke keuze die gemaakt wordt.

Dit beleidsdocument is slechts een kaderdocument dat bijdraagt aan het bewustzijn van onze verantwoordelijkheid om te komen tot een *Veilig en Vertrouwd Sportklimaat*. Door onszelf te houden aan de aspecten die hierin staan beschreven en deze in ons gedrag terug te laten komen, nemen we zelf de eerste stap!

Pieke de Zwart
Algemeen directeur

Inhoud

Voorwoord 1
Introductie 3
Scope 3
Doelstelling 3
Veilig & Vertrouwd Sporten 4
Basiseisen sociale veiligheid 5
Melden 5
Bronnen 6
Bijlagen 6
1. Definities 7
2. Contactinformatie 9

Introductie

De Atletiekunie is verantwoordelijk voor het bevorderen van atletiek binnen Nederland en het faciliteren van een veilige sportomgeving voor iedereen die betrokken is bij de diverse aspecten van de sport. Dit omvat het bewust maken van clubbestuurders en het aanwakkeren van de bewustwording rondom dit thema. De Atletiekunie erkent en onderschrijft de nationale (NOC*NSF) en internationale richtlijnen (World Athletics en European Athletics) omtrent een sociaal veilig sportklimaat en neemt alle andere noodzakelijke maatregelen om een veilige sportomgeving te waarborgen. De bond streeft er naar een voorbeeldrol te vervullen bij het voorkomen van intimidatie, misbruik en uitbuiting, en ondersteunt haar clubs bij het voorkomen van grensoverschrijdend gedrag. Met behulp van het programma Veilig & Vertrouwd Sporten heeft de Atletiekunie de nodige ontwikkelingen gemaakt in het creëren en behouden van een sociaal veilig sportklimaat binnen de atletiek.

In dit beleidsstuk staat beschreven hoe de Atletiekunie een sociaal veilig sportklimaat nastreeft en op welke wijze zij haar clubs en andere betrokkenen hierin faciliteert. Hierin zijn drie kernhoofdstukken terug te vinden, namelijk ‘Veilig & Vertrouwd Sporten’, ‘Basiseisen sociale veiligheid’ en ‘Melden’.
Omwille van de leesbaarheid is in dit beleid gekozen voor de ’hij’-vorm, waar ook ‘zij’ kan worden gelezen. Waar gerefereerd wordt aan ‘leden’, zijn alle personen bedoeld die direct verbonden zijn aan de Atletiekunie. Dit zijn sporters, trainers, coaches, juryleden, stafleden of anderen, die uit naam van de bond acteren. Waar gerefereerd wordt aan ‘clubs’ verstaan we hieronder atletiekverenigingen, loopverenigingen en loopgroepen.

Wat is een sociaal veilig sportklimaat?

Een sociaal veilig sportklimaat is een omgeving waarin je wordt gerespecteerd en gewaardeerd, en waar veiligheid, plezier en inclusie centraal staan. Hierin is een cultuur gecreëerd waarin men zich vrij voelt om zaken bespreekbaar te maken, elkaar aan te spreken en zich te uiten, en waar inzichten en meningen besproken kunnen worden. Daarnaast omvat het waarborgen van een veilige sportomgeving het beschermen van zowel kinderen als volwassenen, tegen misbruik, intimidatie, pesten en uitbuiting.

Scope

Dit beleid is van toepassing op het personeel van de Atletiekunie, de Uniebestuursleden, de Unieraadsleden, de Atletiekunie-opleiders, sporters, bestuursleden, juryleden, officials, trainers, ouders van jeugdleden, en alle andere personen die verbonden zijn aan de atletiek. Elk Atletiekunie lid is verplicht om zich aan dit beleid te houden, evenals aan andere beleidsregels met betrekking tot het waarborgen van veiligheid binnen de atletiek. Ze dienen alle maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat iedereen die betrokken is bij de atletiek beschermd wordt tegen misbruik, intimidatie en uitbuiting. Niet-leden hebben zich niet geconformeerd aan dit beleid, maar kunnen hier wel op aangesproken worden wanneer gedrag plaatsvindt binnen de context van de atletiek.

Doelstelling

Sporten in een veilige omgeving zou voor iedereen vanzelfsprekend moeten zijn. Om dit na te streven werkt de Atletiekunie actief aan een sociaal veilig sportklimaat. Concreet betekent dit dat de Atletiekunie zich committeert aan de inspanningen gericht op een veilige en integere sport via de Minimale Kwaliteitseisen van NOC*NSF. In navolging hierop stelt de Atletiekunie als doel dat alle aangesloten clubs (inspanningen leveren om te) voldoen aan de Basiseisen sociale veiligheid.

Veilig & Vertrouwd Sporten

Met het programma Veilig & Vertrouwd Sporten streeft de Atletiekunie een sociaal veilige sportomgeving binnen de atletiek na. De thema's 'Grensoverschrijdend gedrag', 'Positieve sportcultuur' en 'Inclusie & Diversiteit' dienen als pijlers waaronder door de Atletiekunie wordt gewerkt aan de ambitie om elk (potentieel) lid van de Atletiekunie met plezier, zowel individueel als in clubverband, atletiek te kunnen laten beoefenen. Communicatie is hierin van essentieel belang. Dit houdt in dat bewustwording en een gevoel van urgentie wordt gecreëerd en dat clubs geïnformeerd worden via communicatie op de websites en sessies tijdens themadagen, congressen en andere programma's. Daarnaast is het thema standaard in de vorm van de e-learning 'Sportplezier en Veiligheid' verwerkt in de jury, officials en trainersopleidingen.

Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag (GOG) binnen onze sport is onaanvaardbaar. Wij doen er alles aan om dit samen met onze clubs te voorkomen en indien misstanden plaatsvinden, moet duidelijk zijn waar dit gemeld kan worden en wat de vervolgstappen zijn.

Concrete voorbeelden hiervan zijn stimuleren van het aanstellen van een vertrouwenscontactpersoon en deze persoon ook als zodanig te registeren in het ledenadministratiesysteem, bij elke club die aangesloten is bij de Atletiekunie. Daarnaast het organiseren van kennissessies voor de vertrouwenscontactpersonen, en communicatie over de wijze waarop meldingen gedaan kunnen worden, zoals via e-mail, telefonisch en de Volta-app. In de nabije toekomst moeten alle clubs voldoen aan de Basiseisen sociale veiligheid met betrekking tot sociale veiligheid. De Atletiekunie zet hier ook actief op in.

> Definitie GOG:
> Grensoverschrijdend gedrag is elke vorm van handelen en/of nalaten dat als doel en/of gevolg heeft dat de waardigheid en/of veiligheid van één of meerder personen wordt aangetast.

Positieve sportcultuur

Overal in Nederland moet met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos gesport kunnen worden. Een positieve sportcultuur is voor de Atletiekunie een cultuur op de club waarbij de basis omgangsregels op orde zijn, iedereen zijn eigen vorm van succesbeleving ervaart, en hierdoor met plezier kan sporten. Daarnaast bestaat bij een positieve sportcultuur de ruimte om elkaar aan te spreken op (on)gewenst gedrag.

Concrete voorbeelden hiervan zijn het structureel plaatsen van het thema op de agenda van het bestuur, het implementeren en faciliteren van Athletics Champs[1], communicatie over goede voorbeelden bij clubs zoals inclusieve clubkleding, en het onder de aandacht brengen van scholingsmogelijkheden rondom dit thema.

Inclusie & Diversiteit

Iedereen is welkom in onze sport, ongeacht etnische achtergrond, beperking, of seksuele voorkeur. Indien drempels ervaren worden, verrichten wij inspanningen om deze weg te nemen. Daarnaast streven we naar de juiste mate van representatie in alle lagen van onze organisatie en bij de clubs.

Concrete voorbeelden hiervan zijn het oprichten van een Klankbordgroep Diversiteit & Inclusie, het organiseren van een programma voor jonge officials, en het schrijven van artikelen over racisme, genderdiversiteit en diversiteit bij besturen.

[1] Athletics Champs is een variant op atletiek waarbij o.a. plezier, intensiteit en laagdrempeligheid centraal staan. Voor meer informatie kijk op https://www.atletiekunie.nl/kenniscentrum/wedstrijdorganisatie/athletics-champs-wedstrijden/.

Basiseisen sociale veiligheid

De Basiseisen sociale veiligheid helpen clubs het fundament te leggen voor een veilige sport. Wanneer een club voldoet aan de vier eisen kan verder gebouwd worden aan een fijne sportplek voor de leden en iedereen die betrokken is bij de sport. Hieronder een korte toelichting op de vier basiseisen:

1. **Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)**
   Een VOG is een verklaring waaruit blijkt dat iemand geen strafblad heeft of dat het strafblad geen bezwaar vormt voor het uitvoeren van een bepaalde taak of functie. De Atletiekunie raadt aan om voor alle clubvrijwilligers een VOG aan te vragen. Dit kan gratis via gratisvog.nl.

2. **Gedragscode Sport**
   Een gedragscode geeft richting aan gewenst gedrag op de club. Het is belangrijk om gedragscodes te formuleren zodat leden en vrijwilligers weten voor welke normen en waarden de club staat, maar óók om twijfel weg te nemen wanneer iemand ongewenst gedrag bespreekbaar wil maken. De Atletiekunie vraagt clubs om hun vrijwilligers de gedragscode te laten ondertekenen en erop toe te zien dat deze wordt nageleefd. Sportbonden, NOC*NSF en het ministerie van VWS hebben gedragscodes ontwikkeld voor diverse doelgroepen in de sport. Sportaanbieders zijn vrij om deze gedragscodes aan te passen, zodat ze beter aansluiten op de eigen sportomgeving.

3. **Vertrouwenscontactpersoon**
   Een vertrouwenscontactpersoon (VCP) biedt leden de mogelijkheid om vragen te stellen, zorgen te delen of incidenten te melden die gaan over grensoverschrijdend gedrag, zoals pesten, intimidatie, agressie en discriminatie. De vertrouwenscontactpersoon helpt daarnaast het bestuur bij de preventie van grensoverschrijdend gedrag. De Atletiekunie adviseert om minimaal één vertrouwenscontactpersoon per club aan te stellen, die ook de opleiding tot vertrouwenscontactpersoon van NOC*NSF en Centrum Veilige Sport Nederland heeft gevolgd. Een vertrouwenscontactpersoon is voelbaar aanwezig op de club en levert een positieve bijdrage aan een veilig sportklimaat. Meer informatie en ondersteunende documenten zijn hier te vinden.

4. **Cursus of e-learning voor trainers en coaches**
   Trainer-coaches hebben een belangrijke rol bij het herkennen en voorkomen van grensoverschrijdend gedrag. Zij kunnen positief gedrag stimuleren en negatief gedrag voorkomen of bespreken. Het is belangrijk dat trainers en coaches (met in het bijzonder de trainers en coaches die werken met kwetsbare groepen) weten hoe zij invulling aan deze rol kunnen geven. Dat kan met een opleiding, cursus of e-learning van de Atletiekunie of andere aanbieders. Kijk voor ons overzicht van opleidingen op deze pagina of neem contact op via opleidingen@atletiekunie.nl.

Melden

Via verschillende manieren kan een melding gedaan worden van (vermoedens van) grensoverschrijdend gedrag. Overigens hoeft er niet altijd sprake te zijn van een melding om contact op te nemen. Ook als je twijfels hebt bij een bepaalde gang van zaken kan voor advies of een luisterend oor contact opgenomen worden met de vertrouwenscontactpersonen van de club of met de medewerkers van het Meldpunt van de Atletiekunie.

Bronnen

a. Website Atletiekunie
b. European Athletics Safeguarding Policy
c. World Athletics Safeguarding Policy
d. Centrum Veilige Sport Nederland
e. NOC*NSF

Bijlagen

1. Definities
2. Contactinformatie

1. Definities

Het Atletiekuniebeleid op het gebied van sociaal veilig sporten is gebaseerd op de *World Athletics Safeguarding Policy* en de '*European Athletics Safeguarding Policy*. In overeenstemming met deze beleidsdocumenten lichten we de belangrijkste termen die in ons beleid worden gehanteerd, nader toe.

Grensoverschrijdend gedrag is elke vorm van handelen en/of nalaten dat als doel en/of gevolg heeft dat de waardigheid en/of veiligheid van één of meerdere personen wordt aangetast.

Kind - een 'kind' of 'kinderen' verwijst naar een individu of een groep individuen die nog niet de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt**.**

Pesten, misbruik en uitbuiting worden hieronder beschreven:

Uitbuiting ontstaat wanneer iemand controle uitoefent over een andere persoon en/of diens bezittingen voor eigen 'persoonlijk gewin', zonder volledige toestemming van de persoon in kwestie. Persoonlijk gewin kan psychologisch, reputatiegericht of commercieel zijn en wordt beschouwd als uitbuiting, wanneer de rechten van een persoon worden verkocht of onderhandeld zonder uitdrukkelijke en volledige toestemming van de andere persoon. Voorbeelden in de atletiek kunnen frauduleuze voorstelling van de leeftijd of nationaliteit van een sporter zijn, het frauduleus optreden namens een sporter of het nemen van een onredelijk groot deel van de opbrengsten uit sponsoring- of financieringsregelingen. Uitbuiting kent vele verschillende vormen. Voorbeelden hiervan zijn seksuele uitbuiting, financiële uitbuiting en het aangaan van langdurige contracten met atleten terwijl ze nog minderjarig zijn.

Grooming is het proces waarbij een individu een relatie opbouwt met een kind en deze aanmoedigt om vertrouwen in hem of haar te stellen, zodat de *groomer* het kind kan manipuleren en uitbuiten voor eigen gewin. Het groomen van de community, begeleiders en vrienden van een kind leidt er vaak toe dat deze personen geloven dat de groomer betrouwbaar is, waardoor de groomer toegang krijgt tot het kind. Door het kind te manipuleren en de relatie uit te buiten, laat de groomer het kind geloven dat het moet voldoen aan de eisen van de groomer. De macht die een groomer heeft over het kind wordt gebruikt om het te isoleren van vrienden en familie die het anders zou waarschuwen of beschermen bij het voldoen aan de eisen van de groomer.

Grooming kan zowel online als in persoon plaatsvinden; online grooming verloopt vaak veel sneller doordat de groomer zich voor kan doen als een jonger persoon en soms als een ander geslacht dan in werkelijkheid. Groomers kunnen advies geven aan een kind en cadeaus of aandacht (aan)bieden.

Verwaarlozing is het nalaten een minimumniveau aan zorg te bieden, zowel fysiek als emotioneel, dat schade veroorzaakt, toestaat dat schade wordt veroorzaakt of een direct gevaar van schade creëert. Dit heeft meestal betrekking op de zorg die ouders of verzorgers aan kinderen geven, maar is ook relevant voor andere mensen die een zorgplicht hebben ten opzichte van een andere persoon, zoals een coach of teamleiders ten opzichte van een sporter. Dit kan onder meer het niet verstrekken van voldoende water bij hoge temperaturen, het niet bieden van voldoende kleding bij koude temperaturen of het nalaten van het verstrekken van geschikt voedsel, accommodatie of veilige reisarrangementen omvatten.

Fysiek misbruik omvat opzettelijke of ongewenste handelingen, zoals schoppen, slaan of bijten, die letsel of fysieke schade veroorzaken. Het kan ook het gedwongen consumeren van alcohol of systematische dopingpraktijken omvatten. Het kan ook elke gedwongen of ongepaste fysieke activiteit betreffen, zoals training die niet geschikt is voor de leeftijd of lichaamsbouw van de sporter. Gedwongen of overmatige training kan in een sportomgeving soms onopgemerkt blijven, doordat zowel de ambities van sporters als coaches, evenals groepsdruk, ervoor kunnen zorgen dat een van beiden of beide partijen een te zware trainingsbelasting en/of competitieverplichtingen opleggen of aangaan. Dialoog tussen sporters en coaches gericht op het stellen van wederzijds overeengekomen en haalbare prestatiedoelen kan helpen bij het bepalen van acceptabele trainingsbelastingen. Het is de verantwoordelijkheid van

coaches om ambities die tegen de gezondheid en het welzijn van een sporter ingaan, te temperen.

Psychologisch misbruik zijn ongewenste handelingen waaronder smaad, laster, kleineren, afwijzen, opsluiten, isoleren, verbaal aanvallen, vernederen, intimideren, infantiliseren of enig ander gedrag dat het gevoel van identiteit, waardigheid of eigenwaarde van een individu kan verminderen. Dit is de kern van de meeste vormen van misbruik, omdat wanneer deze gedragingen zich voordoen, psychologisch misbruik ook plaatsvindt. Dit kan vaak ook worden gezien als pesten of cyberpesten.

Seksueel misbruik omvat elke vorm van seksueel gedrag, zowel fysiek (penetrerend of niet-penetrerend) als niet-fysiek, waarbij geen toestemming wordt gegeven, toestemming niet kan worden gegeven of waarbij sprake is van dwang of manipulatie. Dit kan betrekking hebben op individuen die naar seksuele afbeeldingen kijken of deze maken, het bekijken van seksuele handelingen, het aanmoedigen van anderen om zich op seksueel ongepaste manieren te gedragen, of het groomen van een persoon ter voorbereiding op misbruik. Zowel mannen als vrouwen kunnen daders zijn, en dit gebeurt vaak wanneer één partij macht heeft over de andere.

Seksuele intimidatie omvat elke ongepaste of ongewenste gedraging van seksuele aard, zowel verbaal, non-verbaal als fysiek. Voorbeelden hiervan zijn ongewenste of vernederende, intieme vragen met betrekking tot het lichaam, kleding of iemands privéleven, grappen met een seksuele bijbedoeling en voorstellen of eisen voor niet-consensuele seksuele handelingen. Dit kunnen ongewenste tekstberichten, telefoongesprekken, brieven of andere vormen van communicatie met seksuele inhoud zijn. Het kan ook het staren, gebaren maken of het delen van foto's of afbeeldingen met seksuele toespelingen omvatten. Voorbeelden van fysieke seksuele intimidatie zijn onnodig fysiek contact van seksuele aard, zoals knijpen, poging tot zoenen of strelen, of aanrakingen.

Pesten en misbruik kunnen gebaseerd zijn op ras, religie, kleur, overtuigingen, etnische afkomst, geslacht, gender, seksuele geaardheid, leeftijd, handicap, sociaaleconomische status en sportieve capaciteiten, of een combinatie van deze kenmerken. Het kan een enkel incident zijn of een reeks gebeurtenissen, zowel in persoon als online, opzettelijk, ongevraagd of dwingend. Pesten, ontgroening, nalatigheid of homofobie vallen allemaal onder de noemer van pesten of misbruik en dienen op dezelfde manier te worden behandeld volgens de bepalingen van dit beleid.

Alle vormen van misbruik, intimidatie en uitbuiting kunnen gepaard gaan met financieel misbruik. Het kan voorkomen dat een individu wordt gedwongen of onbewust wordt overgehaald om contracten of overeenkomsten te ondertekenen die financieel voordelig zijn voor anderen, maar niet noodzakelijkerwijs voor henzelf. Elk element van dwang kan worden beschouwd als misbruik, intimidatie of uitbuiting als het individu een kind is, als het individu niet gemachtigd is om namens hen op te treden of als zij niet voldoende zijn geadviseerd door een onafhankelijk professional zoals een accountant of advocaat over de impact van de voorwaarden van de overeenkomst.
Er kunnen momenten zijn waarop handelingen die voor de ene persoon niet als misbruik worden beschouwd, als misbruik of schadelijk kunnen worden beschouwd vanwege de kwetsbaarheid van het slachtoffer. Dit kan te wijten zijn aan de leeftijd, bekwaamheid of een andere vorm van kwetsbaarheid van de persoon.

2. Contactinformatie

Atletiekunie
026-483 48 00
veiligsporten@atletiekunie.nl
https://www.atletiekunie.nl/

Bezoekadres
Papendallaan 7, 6816 VD, Arnhem

Postadres
Postbus 60100, 6800 JC, Arnhem

Centrum Veilige Sport Nederland (CVSN)
0900-2025590
centrumveiligesport@nocnsf.nl
https://centrumveiligesport.nl/

NOC*NSF
026-483 44 00
info@nocnsf.nl
https://nocnsf.nl/

Bezoekadres
Papendallaan 60, 6816 VD Arnhem

Postadres
Postbus 302, 6800 AH, Arnhem

SpeakUp
Via People Intouch B.V.
020-673 10 35
support@peopleintouch.com

FIER
058-215 70 84
088-208 00 05
info@fier.nl

Politie
Bij acuut bedreigende situaties: 112
Geen spoed, wel politie: 0900-8844
https://www.politie.nl/

Centrum Seksueel Geweld
0800-0188
https://centrumseksueelgeweld.nl/

Veilig Thuis
0800-2000
https://veiligthuis.nl/

COC Nederland
020-623 45 96
info@coc.nl
https://coc.nl/

Antidiscriminatiebureau
https://discriminatie.nl/

Slachtofferhulp
0900-01 01
https://www.slachtofferhulp.nl/

Dopingautoriteit
010-201 01 50
info@dopingautoriteit.nl
https://www.dopingautoriteit.nl/

Stop it now!
Biedt ondersteuning aan mensen die zich zorgen maken over hun eigen seksuele gevoelens of gedrag naar minderjarigen en hun naasten.
0800-266 64 36
https://stopitnow.nl/

113 suïcide preventie
0800-01 13
https://www.113.nl/

Helpwanted
Bij online grensoverschrijdend gedrag.
020-261 52 75
info@helpwanted.nl
https://www.helpwanted.nl/